

Сутра на репертоару

Новосадско позориште/Újvidéki Színház Нови Сад, Србија

ХАСАНАГИНИЦА

По мотивима драме Љубомира Симовића; Режија и сценографија: Андраш Урбан

Превод: Роберт Ленард
Костимографиња: Милица Грбић Кома-
зец
Музика: Ирена Поповић Драговић
Драматуршкиња: Ведрана Божиновић
Сарадник редитеља: Роберт Ленард

Играју:
Хасанагиница: Марта Береш

Хасанага: Даниел Хуста
Пинторовић: Арпад Месарош
Мајка Хасанагина: Терезија Фигура
Мајка Пинторовића: Ливиа Банка
Јусуф: Атила Немет
Суљо: Габор Понго
Хусо: Золтан Ширмер
Муса: Даниел Гомбаш
Ахмед: Роберт Ожвар

О ПРЕДСТАВИ

Хасанагиница је за мене архетип, не само женски него и човека који поштује све законе, живи по њима, мири се с њима, усклађује и опет страда јер не може да прихвати да се закони мењају у зависности од тога како коме одговара. То „зашто“, које „грми у глави“ Хасанагиници, сасвим сигурно грми у глави свима нама у судару са апсурдношћу друштва у којем влада закон моћнијег... Из перспективе панк бунтовнице, Хасанагиница јесте слаба. Њен отпор је минималан, уколико уопште постоји. Она се покорава. Пристаје на намет нуте обрасце. Чак и када их не разуме. Међутим, не сме се заборавити да она у свему томе остаје верна својим принципима. Она наставља да поштује законе по којима јој је одређено да живи, чак и када сви престану да их поштују и када се промене. А то никако није слабост. Чувени феномен стида о којем се увек расправља када се говори о Хасанагиници, стид због којег страда, може се посматрати у контексту свега овога о чему сам говорила – утиснутих вредности, захтева које друштво ставља пред човека, закон, одгој, дресура – и шта кад ти кажу да то одједном и од данас више не вреди? Како живети с тим? Како престати веровати у све у шта си веровао? Како обрисати прошлост и кренути испочетка? Ако гледамо данашње друштво одговор је – лако.

Питање које сам себи постављала читајући драматизације Хасанагинице, те оно што је писано о њој било је: зар то није бетонирање одређеног архетипа? Није ли Хасанагиница рецепт по којем би и ми данас требало да се понашамо како бисмо се уклопиле у образац верне љубе, брижне мајке, послушне кћери, одане сестре...?

Ведрана Божиновић, драматуршкиња

О РЕДИТЕЉУ

АНДРАШ УРБАН је рођен 1970. године у Сенти. Већ са 17 година организује креативно-уметничку радионицу, игра представе, пише сценарија, режира и глуми. Убрзо са вршњацима Ласлом Кесегом и Ђулом Франција оснива уметничку групу AIOWA. Учествује на семинарима и стручним усавршавањима накојима стиче нова знања из модерног сцен-

ског изражавања која ће му бити од велике користи у грађењу позоришне каријере.

Студирао је на Академији уметности у Новом Саду у класи Влатка Гилића и режирао у Народном позоришту у Суботици. Деведесетих година напушта студије и враћа се у Сенту

да би 2000. дипломирао у класи Боре Драшковића. По завршетку студија започиње његов професионални ангажман у позоришту „Деже Костолањи“ у Суботици, чији је садашњи директор.

Награђен је бројним и значајним наградама на позоришним фестивалима (Битеф, 1992, Фестивал алтернативног театра Мађарске, 2003. и 2004, Стеријино позорје 2011. и 2016, Инфант, 2008) али свакако треба издвојити престижну награду „Мари Јашаи“ која се додељује као најзначајнија награда Мађарске за позоришну уметност чији лауерат постаје 2008. године.

БИЛТЕН

Јоаким Интер Фест 14 • број 2 • 9. октобар 2019.

Дан први – Отварање

НАРЦИСОИДНОСТ ЈЕ БОЛЕСТ МОДЕРНОГ ЧОВЕКА

На Велокој сцени Књажевско-српског театра, синоћ (уторак, 8. октобар) је свечано отворен 14. Јоаким Интер Фест. Пред препуном салом фестивал су отворили Слободан Савић, уметнички директор и селектор Јоаким Интер Феста и Миљан Бјелетић, члан Градског већа за културу.

Познати позоришни критичар Слободан Савић, поздравио је фестивалску публику и директно са сцене образложио не само своју овогодишњу селекцију такмичарских представа већ и промене у самој концепцији фестивала.

- Добро вече, пре свега, драго ми је да вас видим у оволиком броју. Без обзира на моју професију, увек сам тврдио па и вечерас, да позориште постоји пре свега због публике а тек потом због позоришне критике и теоретичара. Ја сам са овим фестивалом од почетка, од његовог оснивања. Пратио сам га као аутор серијала „Читање позоришта“, водио сам на њему округле столове, био сам у жирију и познајем фестивал до сржи. Када сам на предлог директора фестивала и позоришта Милоша Крстовића, после дужих преговора, у јануару прихватио ову одговорну дужност, а познајући Фестивал и имајући на уму шта један фестивал треба да значи, одговорио сам да ћу ту дужност прихватити уколико

ме подржи у променама које желим да спроведем.

И добио сам ту подршку не само од директора Фестивала, већ што је такође важно а можда још и важније, од градског министра за културу господина Миљана Бјелетића, дакле и од самог града, јер без таквих подршки није могуће направити један озбиљан и релевантан позоришни фестивал.

Овај фестивал је пролазио кроз различите фазе. Сматрао сам да Крагујевац као

једно од привредних средишта овог дела Србије, као универзитетски центар, као један међу четири највећа града у нашој земљи заслужује заиста један врхунски, по квалитету али и свему другоме, позоришни фестивал.

Те радикалне промене није било лако спровести, сасвим искрено то морам да кажем, али сам ја господи Бјелетићу и Крстовићу обећао да уколико ме буду подржали у мојим намерама да ћу овај фестивал до 2020. године када је јубиларни 15., позиционирати међу три најзначајнија међународна позоришна фестивала у Србији. И без лажне скромности тај циљ смо постигли већ ове године. То не говорим напамет, већ о томе сведоче ових шест представа које ћете имати прилике да гледате ових дана.

Овај фестивал, док ја будем био његов уметнички директор и селектор, славиће друштвено одговорно и естетски софистицирано позориште. То је оно позориште које је с једне стране у тесној вези са савременим позоришним праксама а са друге стране отвара она горућа питања и проблеме који се тичу сваког човека. Она онтолошка питања која понире у човекову душу. Ја сам заговорник одговорног позоришта. Позоришта које је свест и савест друштва. Друштва у којем настаје и друштва за које настаје. Трудио сам да уп-

раво такве представе доведем ове године у Крагујевац. Са великим задовољством могу да кажем да смо са једним, упркос овој великој подршци, скромним буџетом успели да направимо овакав фестивал.

На фестивалу је много тога промењено, од селекције која је најважнија, концепције, до визуелног идентитета, богатијег каталога, другачијег односа према медијима и друштвеним мрежама... Фестивал се не одржава случајно ове године под слоганом „Ко се боји позоришта?“. Тај слоган проистиче с једне стране из представе које ћете гледати ових шест дана и са друге стране из онога што је селектор субјективни поглед на позориште. Јер, како би рекао покојни Јован Вава Христић, наш велики позоришни теоретичар, критичар, драмски писац и песник: „Селектор је субјекат а не објекат“. Зато је и селекција, увек на неки начин субјективна.

Ко се боји позоришта је отворено питање зато што истинско позориште само поставља питања а не нуди одговоре. Публика је ту да пронађе одговоре на питања која поставља позориште. Ако мене питате ко се боји позоришта ја знам одговор на то питање али вам га нећу сугерисати. Та значењска празнина између ове питалице и одговора је чар позоришта. Уживајте, поручио је Слободан Савић.

Члан Градског већа за културу Скупштине града Крагујевца Миљан Бјелетић, поздравио је све госте, фестивалску публику и чланове жирија и подсетио да је на овом фестивалу који је установљен пре 14 година до сада одиграно преко 140 представа из 25 земља које је извело више од 700 позоришних стваралаца и уметника.

- Створили смо Фестивал достојан града који је отелотворио прво позориште у Србији и изградили потребан континуитет што је неизоставна компонента за његов даљи живот за који желимо да игра

што важнију улогу на српској породичној сцени. Током претходних година увек се тражила карта више. Желели само да сазнамо шта је то што публика очекује од овог фестивала. Он је имао, наравно, што се тиче концепта својих успона, трагања али и недоумица у откривању онога што ви, као публика желите.

Избором господина Савића, познатог позоришног критичара из Београда и аутора серијала „Читање позоришта“ на РТС-у, за селектора и уметничког директора Фестивала наш Театар жели да направи заокрет у структури и концепцији Јоаким Интер Феста. Његов овогодишњи евро-регионални концепт нам доноси ове године представе које су у пуном сагласју са савременим извођачким позоришним праксама и то је нешто, чини ми се, што ви желите да видите.

Путовали смо „морем океана“ од прошлогодишњег фестивала и данас на пристаништу могућих одговора селектор је поставио питање „Ко се боји позоришта?“ што је и слоган овогодишњег

Јоаким Интер Феста. Интригантно и дискутабилно питање, које има шири опсег и даје широку лепезу могућих одговора. Питање које може да се постави и на културним сценама многих других друштава. А, ви сте ти који ће тај одговор и да дају.

Дружићемо се ове године са познатим писцима, глумцима, редитељима и учествоваћемо у шест могућих интерпретација живота. Актери на сцени ће нам понудити нека решења, а ми смо ти, публика, који ћемо покушати да пронађемо одговоре на постављена питања. Јоаким Интер Фест је отворен. Уживајте!, пожелео је публици Бјелетић.

Првог дана на репертоару Јоаким Интер Феста 14. била је представа „Слика Доријана Греја“ по роману Оскара Вајлда коју је у бугарском Драмском позоришту „Никола Вапцаров“ из Благоевграда режирао Стајко Мурђев.

Фестивалска публика је громогласним аплаузима наградила фуриозну двосатну игру бугарског ансамбла који је на сјајан уметнички начин спојио тему из литерарне класике и савремену друштвену збиљу.

Редитељ представе Стајко Мурђев је један од најуспешнијих и најнаграђиванијих младих бугарских редитеља. По њему, веза са савременим тренутком је очигледна.

- Од првог тренутка видимо како се данас, на друштвеним мрежама стварају овакви нарцисоидни ликови попут Доријана Греја. То што данашњи људи мисле само о себи и брину само о томе како да што више ураде само и искључиво за себе саме је права тема за позоришно истраживање. У дубини представе, која обрађује тему злоупотребе лепоте, налази се и одговор да је нарцисоидност највећа болест савременог човека. Довољно је да узмемо за пример „фејсбук“ као друштвену мрежу која упућује човека да „гради“ свој сопствени свет. Свет са искључиво својим сликама, или чак и пријатељима

али си ти, сам увек у центру свих збивања. Она просто нагони човека да се уопште не брине о ономе шта се око њега дешава. Тако се формира човек који нема осећања или саосећања према другима, осталима. Савремени човек се искључиво брине колико лепо и допадљиво изгледа у очима других. А, изгубио је осећај за љубав и она га уопште не интересује. У тој својој нарцисоидности он не уме више ни да је прими а комоли пружи. По мени једини лек против данашње болесне нарцисоидности и самодопадљивости је љубав. Ње нажалост више нема ни у уметности ни у савременом друштву, сматра редитељ Мурђев.

Такође, он истиче да иако то изгледа на први поглед, у представи уопште нема много ефеката, иако је створен утисак да их је пуно, што се поклапа са поруком представе о испразности и површности модерног света.

- Оно што „носи“ сваку представу, па и ову, је енергија ансамбла и њених креатора. Битно је да млади људи, којих је и вечерас било пуно у публици, где год да смо је играли, схватају и разумеју њену поруку, закључио је он.

Познати бугарски глумац Калин Врачански, који тумачи улога Лорд Хенрија Вотона одушевио је својом игром фестивалску публику, креирајући лик „ђаволског покретача радње“.

- Као и увек, без Лорда Хенрија не би било ни Доријана Греја. Тако је било некада, тако је сада и тако ће бити увек.

Јако сам се обрадовао када ми је понуђена баш та улога у овој представи. Много ме је интересовало како изградити и одиграти такав лик, тог покреатача, инцијатора свог зла, признаје он, додајући да постоје и данас, „покретачи“ Лордови Вотони, ментори који „обликују свест и савест“. По њему то су они који креирају „животе“ на друштвеним мрежама.

- Пример је „инстаграм“ на коме се креира и форсира животни стил да желим да будем јак, леп, богат успешан... „ја желим да будем“, „ја желим да будем“... Показује се начин живота који ни стваран, тај „лајф стајл“ који је лажан, испаразан, бесмислен и надасве безосећајан. Тај начин да се најбрже и најкраће дође до славе, пара и лаког и лагодног живота, закључује он, сложивши се са размишљањем редитеља Мурђевог да је љубав једини начин за спасење и да даншњи човек мора да човек почне да мисли не само о себи већ и о другим људима.

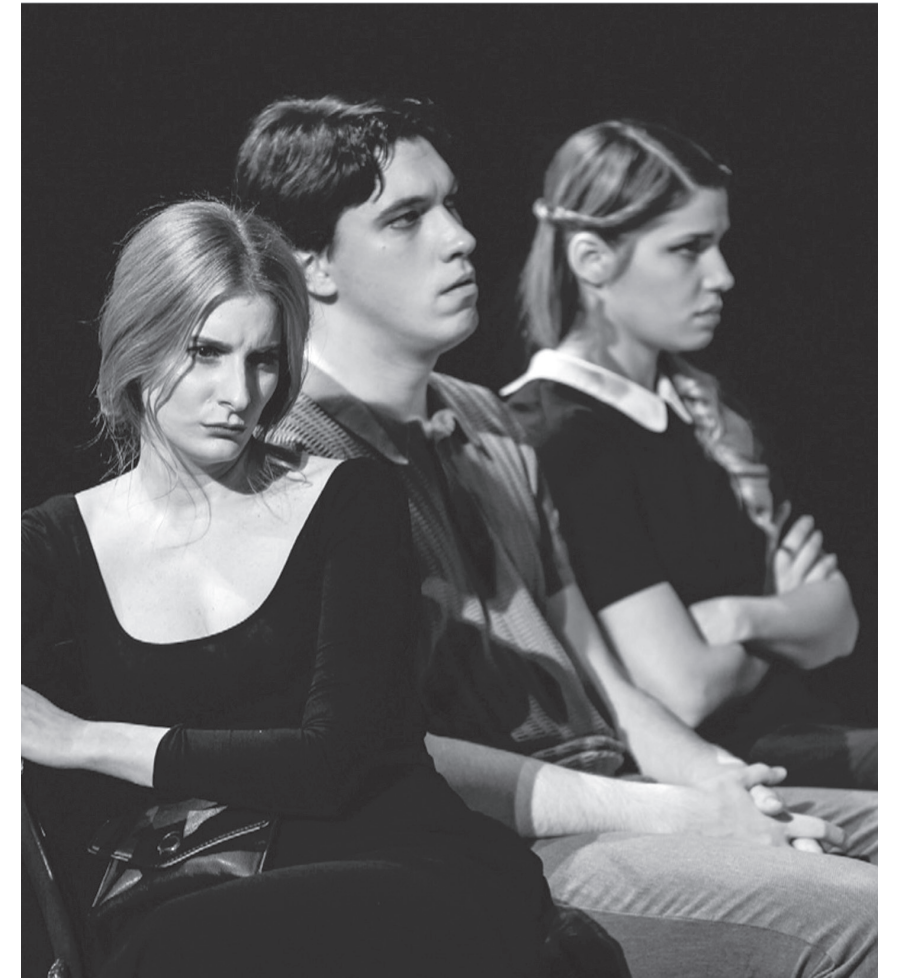
Пре званичног почетка 14. Јоаким Интер Феста у Галерији „Јоаким“ (фоаје Театра) је отворена изложба „Великани театра“ ликовног уметника интернационалног реномеа Горана Димића који деценима живи и раду у Будимпешти а са којим је крагујевачко позориште више пута успешно сарађивало.

Вечерас на репертоару

Народно позориште Сомбор и Српско народно позориште, Нови Сад, Србија

ТАРТИФ

По мотивима Молијерове драме; Ауторски пројекат Игора Вука Торбице;

Сценографија: Андреја Рондовић
Костим: Јелисавета Татић Чутурило
Композитор: Владимир Пејковић

Елмира: Тијана Марковић
Клеант: Марко Марковић
Госпођа Пернел: Биљана Кескеновић
Маријана: Даница Грубачки
Валер: Душан Вукашиновић
Бак: Немања Бакић
Судски извршитељ 1: Милорад Капор
Судски извршитељ 2: Драгана Шуша

РЕЧ СЕЛЕКТОРА

Игор Вук Торбица задржава основни сиже Молијерове драмске приче, али му, поступком реконтекстуализације, даје нова, савремена значења и конотације. Редитељ то чини суптилно, успостављајући жив однос с публиком кроз лик резонера (преформулисана улога Дорине) и дајући нову димензију насловном лику. Тартиф у овој представи није лицемер и манипулант у мантији, него злоћудно самозатајени, мефистофеловски церемонијал мајстор манипулације, баштиник демагошких метода пар екселанс, ни лик ни карактер, него појава, феноменолошка студија канцерогене друштвене пошаста. Каква је то појава, ко је тај човек, какви су то људи који му слепо верују, док мирно ручају за породичном трпезом под којом воња леш запитаности и разума? Представа не нуди експлицитан него имплицитан одговор који сви наслућујемо. Врло добар пример друштвено одговорног позоришта које свој ангажман постиже искључиво уметничким, позоришним средствима изражавања.